

Sygn. akt: III AUa 211/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska (spr.)

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

del. SSO Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2013 r. w Łodzi

sprawy **E. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 7 grudnia 2012 r., sygn. akt: IV U 1009/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 211/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 30.10.2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił E. S. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z uwagi na brak co najmniej 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od tej decyzji E. S. wniósł o jej zmianę przez przyznanie mu prawa do emerytury z uwzględnieniem okresu pracy w warunkach szczególnych od 5.03.1976r. do 31.10.1991r. w Spółdzielni Kółek Rolniczych w S. na stanowisku kierownika punktu usługowego - magazyniera paliw płynnych, olejów i smarów.

Zaskarżonym wyrokiem z 7 grudnia 2012r. Sąd Okręgowy w Sieradzu oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że E. S., ur. (...), wystąpił w dniu 19.09.2012r. z wnioskiem o przyznanie mu emerytury w obniżonym wieku.

W okresie od 5.03.1976r. do 31.10.1991r. wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w S., początkowo na stanowisku pracownika fizycznego w produkcji rolnej. Od 1.10.1976r.

powierzono mu obowiązki kierownika Ośrodka Rolnego w G.. Następnie od 2.01.1977r. wnioskodawca został kierownikiem brygady, od 1.08.1984r. otrzymał angaż kierownika punktu usługowego a od 1.05.1990r. - brygadzysty punktu usługowego w S.. Wnioskodawca wykonywał tam też pracę magazyniera paliw płynnych, olejów i smarów, wymienioną w wykazie A, Dział poz. 40 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. i załącznika nr 1 do Uchwały Zarządu (...) z 14.06.1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych kółek rolniczych.

E. S., jako kierownik brygady w dniu 31.03.1978r. otrzymał zakres czynności, zgodnie z którym do jego obowiązków należało m.in. kierowanie pracą brygady ciągnikowej w zakresie usług polowych i transportu, organizowanie i zabezpieczanie frontu pracy brygady, w tym kontrolowanie traktorzystów w zakresie przestrzegania dyscypliny pracy, jakości wykonywanych usług, prawidłowej eksploatacji sprzętu, zaopatrywanie brygady w materiały i środki pracy, prowadzenie dokumentacji ustalonej przez Zarząd (...), udział w przekazywaniu i zdawaniu sprzętu traktorzystom.

Wnioskodawca był brygadzystą dla około 10-20 traktorzystów i kombajnistów. Wydawał im karty pracy, paliwo przez cały rok oraz w sezonie prac polowych - środki ochrony roślin, nawozy i z tego rozliczał się w księgowości. Wnioskodawca pracował 8 godzin dziennie. Praca magazyniera zajmowała mu dziennie około 5-6 godzin. Na terenie magazynu panowały szkodliwe warunki, wnioskodawca miał kontakt z oparami paliwa, nawozów i środków ochrony roślin. Paliwo było składowane w beczkach metalowych, nawozy sypkie w workach, a środki ochrony roślin w workach oraz w postaci płynnej. W magazynie mieściło się około 6-7 beczek paliwa po 200 litrów. Raz - dwa razy w tygodniu wnioskodawca jeździł do biura w S., oddalonego o około 6-7 km, aby rozliczyć się z dokumentów magazynowych. Poza tym przynajmniej raz w tygodniu jeździł na pola i kontrolował pracę traktorzystów. Rozdzielał pracę między członkami brygady. Zajmował się też konserwacją sprzętu rolniczego. Wnioskodawca nie otrzymywał dodatków finansowych za szkodliwe warunki pracy.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie nie jest zasadne.

Sąd wskazał, że w wykazie A załącznika do cyt. wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w dziale IV pod poz. 40 wyszczególniono prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport i konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych. W niniejszej sprawie wnioskodawca przedstawił dokument w postaci świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawiony przez pracodawcę, z którego wynika, że w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierownika punktu usługowego - magazyniera paliw płynnych, olejów i smarów, wymienioną w wykazie A, dziale IV, poz. 40 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. i zał. nr 1 do Uchwały nr 24 Zarządu (...) z 14.06.1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych kółek rolniczych. Sąd I instancji, podzielając stanowisko zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z 25.05.2010r. w sprawie I UK 3/10, podkreślił, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało jednak, iż wnioskodawca nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązków na stanowisku objętym cyt. wykazem A, tj. prac magazynowych produktów pylistych, toksycznych i żrących. Sąd wskazał, że ze świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionego przez pracodawcę, wynika, że E. S. był zatrudniony jako kierownik punktu usługowego - magazynier paliw płynnych, olejów i smarów. Natomiast z zakresu obowiązków wynika jednoznacznie, że oprócz pracy magazyniera wnioskodawca miał szereg innych obowiązków związanych z funkcją kierownika-brygadzysty. Do tych obowiązków należało m.in. kierowanie pracą brygady, organizowanie pracy brygady, w tym kontrolowanie traktorzystów bezpośrednio na polach. Te okoliczności potwierdzili zgodnie wszyscy świadkowie oraz wnioskodawca, przy czym różnica między ich zeznaniami dotyczyła tylko czasu, w jakim wnioskodawca przebywał w związku z tymi obowiązkami poza magazynem. Świadek T. C. twierdziła, że praca magazyniera zajmowała mu około 5-6 godzin, a świadek I. M., którego brygadzystą był wnioskodawca, podał, że E. S. w magazynie spędzał dziennie około 3-4 godziny. Wnioskodawca również przyznał, że wykonywał prace poza magazynem - nadzorował co najmniej raz w tygodniu traktorzystów podczas prac polowych i co najmniej raz w tygodniu jeździł do biura oddalonego o 6-7 km. W świetle wskazanych dowodów brak jest, zdaniem Sądu I instancji, podstaw do ustalenia, że wnioskodawca w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał obowiązki magazyniera w szkodliwych warunkach.

Sąd zaznaczył, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia.

Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy wskazał, że praca magazyniera wykonywana w (...), tj. zakładzie podporządkowanym branżowo Ministerstwu Rolnictwa nie została wymieniona w wykazie A w dziale X, który dotyczy prac w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym, tylko w dziale IV dotyczącym przemysłu chemicznego. Zdaniem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z 19.03.2012r. w sprawie II UK 166/11, przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki. W niniejszej sprawie praca na stanowisku brygadzysty w Spółdzielni Kółek Rolniczych i jednocześnie magazyniera paliw, nawozów i środków ochrony roślin nie mieści się w dziale związanym z branżą chemiczną. Konkludując Sąd stwierdził, że odwołujący nie spełnił wszystkich przesłanek uprawniających go do ustalenia prawa do emerytury w obniżonym wieku, bowiem nie udowodnił wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył E. S., zarzucając niezgodność ze stanem faktycznym poprzez niewłaściwą interpretację właściwości działania magazynu oraz wykonywania w nim pracy zarówno fizycznej i umysłowej, dokumentującej ruchy magazynowe, które stanowiły i do dziś stanowią o prawidłowym jego prowadzeniu i funkcjonowaniu.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania lub uchylenie wyroku w całości.

Skarżący podniósł, że w okresie od 5 marca 1976r. do 31 października 1991r. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, początkowo jako pracownik fizyczny, jednak już wówczas wykonywał prace związane z gospodarką magazynową. Każde inne angaże wymienione przez Sąd Okręgowy były jedynie angażami, które miały umożliwić mu pobieranie wyższych zarobków, niekoniecznie zaś pełny dozór nad grupą pracowników. Wskazał, że magazyn, w którym pracował, składał się z czterech części i w każdej z nich jego obecność była niezbędna, by wydać lub przyjąć paliwa płynne, oleje, smary, nawozy sztuczne, wapno nawozowe, środki ochrony roślin, zboża i pasze. Zatem była to praca ciągła i tylko związana z magazynem w rozumieniu czterech części składowych oraz piątej, na której składowane było wapno nawozowe, które w wielu przypadkach wnioskodawca ładował samodzielnie ładowaczem ciągnikowym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem Sąd Okręgowy wydał prawidłowe rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawa.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy na dzień 1 stycznia 1999r. skarżący legitymował się wymaganym co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach i czy w związku z tym spełnia przesłanki do przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.).

Nie ulega wątpliwości, że ustalenie, czy wykonywane obowiązki pracownicze były realizowane w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze podlega ocenie na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w

szczególным charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Stosownie do § 2 powołanego wyżej rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Tymczasem z zeznań świadków, wnioskodawcy oraz dokumentacji zawartej w aktach osobowych wynika, że E. S. w czasie zatrudnienia w (...) w S. wykonywał nie tylko prace magazyniera paliw płynnych, olejów, smarów, nawozów i środkach ochrony roślin, ale również kierował brygadą traktorzystów i kombajnistów, zajmował się konserwacją sprzętu rolniczego, rozliczał się z dokumentacji magazynowej. Za wiarygodnością zeznań świadków w tym zakresie przemawia treść dokumentacji pracowniczej, w tym angaży i zakresu czynności. W tej sytuacji wywody skarżącego, że przez cały okres zatrudnienia w (...) pracował wyłącznie w magazynie przy wydawaniu paliw, olejów, smarów, nawozów sztucznych, zbóż, paszy i środków ochrony roślin nie są przekonujące. Wiarygodność twierdzeń wnioskodawcy w tym zakresie jest tym bardziej wątpliwa, że przesłuchany w charakterze strony przed Sądem I instancji sam przyznał, że co najmniej raz w tygodniu nadzorował traktorzystów podczas prac polowych i raz w tygodniu jeździł do biura w S. by rozliczyć się z dokumentacji magazynowej. Podkreślić w tym miejscu należy, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa w obniżonym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Głównym bowiem motywem przyświecającym ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach, a następnie jej zachowaniu w kształcie wynikającym z obowiązujących przepisów było założenie, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu. W przypadku osób wykonujących prace szczególnie wyniszczające organizm, obniżenie wieku emerytalnego jest skutkiem uzasadnionego medycznie wniosku, że organizm wcześniej traci wydolność umożliwiającą dalszą aktywność zawodową. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się więc pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Tym samym Sąd Okręgowy uprawniony był przyjąć, że wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A dział IV poz. 40 załącznika do powołanego rozporządzenia. Złożone przez wnioskodawcę świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach ma ograniczoną moc dowodową – zgodnie z art. 235 k.p.c. stanowi dowód, iż osoba, która je podpisała złożyła oświadczenie tej treści. Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach ma znaczenie tylko rzeczywisty charakter jego pracy.

Zauważyć przy tym należy, że prawo do emerytury w obniżonym wieku stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na uprawdopodobnieniu wykonywania pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983r., lecz musi zostać udowodnione, a temu służą m.in. dokumenty. Dlatego w tej kategorii spraw podkreśla się, że same zeznania świadków czy wnioskodawcy, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych, nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach.

Analizując przedmiotową sprawę nie można pominąć, jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy, że dział IV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983r. dotyczy prac w przemyśle chemicznym. Oznacza to, że tylko prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych – pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych wykonywane w zakładach przemysłu chemicznego mogą być zaliczone do prac w warunkach szczególnych. Bez wątplenia Spółdzielnia Kółek Rolniczych nie jest i nigdy nie była zakładem przemysłu chemicznego, a zatem podczas pracy w magazynie (...) skarżący nie był narażony na ekspozycję na czynniki szkodliwe w takim stopniu, jak pracownicy magazynowo-transportowi zatrudnieni w branży chemicznej.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego, iż skarżący nie udowodnił wymaganego przepisem art. 184 ustawy o emeryturach i rentach co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a zatem nie spełnił wszystkich przesłanek do nabycia prawa do emerytury na podstawie tego przepisu.

Z tych przyczyn apelacja, jako bezzasadna, podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.